

Федун Сергій Вікторович,
начальник відділу підвищення кваліфікації та
спеціалізації інституту післядипломної освіти
Харківського національного університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0007-7656-9817>
e-mail: zaochka78@ukr.net

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЯК ОБ'ЄКТА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

У статті здійснено всебічний аналіз післядипломної освіти поліцейських як об'єкта адміністративно-правового регулювання, що набуває особливої актуальності в умовах трансформації української правової системи та реформування діяльності органів і підрозділів Національної поліції України. Наголошено, що якісна післядипломна освіта є фундаментальним чинником підтримки професійної компетентності співробітників поліції, сприяє їхній адаптації до нових викликів, формуванню високих етичних стандартів і правової культури, а також забезпечує впровадження сучасних практик у сфері правоохоронної діяльності. Відзначено, що післядипломна освіта виступає необхідною умовою для належної реакції поліцейських на динамічні зміни як у національному законодавстві, так і в секторі безпеки й оборони держави, особливо в умовах дії правового режиму воєнного стану. Подано огляд наукових підходів і визначень поняття «адміністративно-правове регулювання», розкрито його багатогранну природу та значення для забезпечення впорядкованості суспільних відносин у сфері професійного навчання поліцейських. Детально розглянуто різні концепції щодо сутності адміністративно-правового регулювання, виокремлено основні ознаки цієї категорії, як-от ієрархічність, системність, цілеспрямованість та імперативність впливу держави через систему уповноважених органів і посадових осіб. Акцентовано на особливу роль адміністративно-правових норм як механізму впливу на відносини, пов'язані з організацією та здійсненням післядипломної освіти. Підкреслено, що післядипломна освіта поліцейських є не лише явищем освітнього характеру, а й складним фрагментом соціальної реальності, на який спрямовується вплив держави з метою забезпечення реалізації завдань і функцій правоохоронних органів. Обґрунтовано необхідність подальшого вдосконалення адміністративно-правового регулювання післядипломної освіти поліцейських, що має забезпечити сталий розвиток професійної компетентності, відповідність сучасним викликам безпеки, а також сприяти формуванню високого рівня правової культури в органах поліції.

Ключові слова: післядипломна освіта, освіта, поліцейські, Національна поліція, адміністративно-правове регулювання, загальна характеристика, об'єкт.

Fedun S. GENERAL CHARACTERISTICS OF POSTGRADUATE EDUCATION FOR POLICE OFFICERS AS AN OBJECT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION

The article presents a comprehensive analysis of postgraduate education for police officers as an object of administrative and legal regulation, which is becoming especially relevant in the context of the transformation of the Ukrainian legal system and the reform of the activities of the bodies and units of the National Police of Ukraine. It is emphasized that high-quality postgraduate education is a fundamental factor in maintaining the professional competence of police personnel, aiding their adaptation to new challenges, shaping high ethical standards and legal culture, and ensuring the implementation of modern practices in the field of law enforcement. It is noted that postgraduate education is a necessary condition for an appropriate response by police officers to dynamic changes both in national legislation and in the security and defense sector of the state, especially under the legal regime of martial law. The article provides an overview of scientific approaches and definitions of the concept of "administrative and legal regulation", revealing its multifaceted nature and significance for ensuring the orderliness of social relations in the field of professional training for police officers. Various concepts regarding the essence of administrative and legal regulation are examined in detail, with the main features of this category highlighted, such as hierarchy, systematization, purposefulness, and the imperative influence of the state through a system of authorized bodies and officials. Special attention is paid to the particular role of administrative and legal norms as mechanisms for influencing relations connected to the organization and implementation of postgraduate education. It is stressed that postgraduate education for police officers is not only an educational phenomenon, but also a complex fragment of social reality that is subject to state influence with the aim of ensuring the fulfilment of the tasks and functions of law enforcement agencies. The necessity of further improvement of the administrative and legal regulation of postgraduate education for police officers is substantiated, which should ensure the sustainable development of professional competence, compliance with contemporary security challenges, and contribute to the formation of a high level of legal culture in police bodies.

Keywords: postgraduate education, education, police officers, National Police, administrative and legal regulation, general characteristics, object.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку правової держави та реформування системи правоохоронних органів особливого значення набуває питання якісної підготовки й удосконалення професійних компетентностей працівників органів і підрозділів Національної поліції України. При цьому післядипломна освіта поліцейських виступає одним з ключових і найефективніших засобів забезпечення їх безперервного професійного зростання, адаптації до нових викликів і впровадження найкращих практик у поліцейську діяльність. Саме завдяки постійному оновленню знань, умінь і навичок підвищується

ефективність реагування на сучасні загрози, формуються високі етичні стандарти та правова культура співробітників органів і підрозділів Національної поліції України. З огляду на що можна стверджувати, що післядипломна освіта поліцейських є невіддільним компонентом забезпечення належного рівня професійної компетентності правоохоронців, що сприяє їхньому належному пристосуванню до постійних змін як у чинному національному законодавстві, так і до сучасних викликів у сфері функціонування сектору безпеки та оборони держави, особливо тих, що пов'язані із дією правового режиму воєнного стану, спричиненого збройною агресією проти нашої держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Особливості функціонування суспільних відносин, що виникають і знаходять свій розвиток у зв'язку зі здійсненням професійного навчання поліцейських, окремі проблемні аспекти, що мають місце в їх межах, були предметом наукових пошуків багатьох учених, як то, наприклад: О.І. Безпалова, В.В. Блуд, Л.О. Голинська, В.В. Діденко, О.В. Джафарова, М.В. Джафарова, В.О. Невядовський, О.М. Музичук, М.Ю. Карпенко, О.О. Панова, А.В. Потопальський, Є.Ю. Соболев, В.В. Сокурено, С.О. Шатрава, Д.В. Швець, І.М. Шопіна та інші. Наукові праці зазначених учених стали основою для вдосконалення як теоретичних засад професійного навчання поліцейських, законодавчої бази, на основі якої воно здійснюється, так і правозастосовчої практики, що має місце в межах функціонування даної сфери суспільних відносин. Разом із тим питанням, пов'язаним зі здійсненням післядипломної освіти поліцейських увага приділялась недостатня, оскільки, в більшості випадків, вони вивчалися фрагментарно, серед іншого, в межах дослідження ширшої правової проблематики. Ось чому особливого значення й актуальності набуває питання щодо загальної характеристики післядипломної освіти поліцейських як об'єкта адміністративно-правового регулювання.

Метою статті є надання загальної характеристики післядипломної освіти поліцейських через призму об'єкта адміністративно-правового регулювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зважаючи на те що післядипломна освіта поліцейських досліджується нами як об'єкт адміністративно-правового регулювання, необхідним є уточнення понятійно-категоріального апарату. Зокрема, говорячи про сутність такої категорії як «адміністративно-правове регулювання» слід зазначити, що нею доволі часто оперують на сторінках фахової літератури. При цьому, як зауважує К.І. Федорова, адміністративно-правове регулювання – це дуже складне, комплексне й багатогранне явище і водночас процес [1, с. 39]. Таке положення справ, на нашу думку, обумовлено тим, що адміністративно-правове регулювання здійснюється завдяки діяльності доволі значної кількості уповноважених на це державою суб'єктів, унаслідок чого відбувається вплив на найрізноманітніші суспільні відносини. Зокрема, як зауважує І.Б. Тацішин, адміністративно-правове регулювання – це цілеспрямований, організуючий і регулюючий вплив держави через систему органів і посадових осіб на процеси, які відбуваються в суспільстві [2, с. 39]. Такий підхід щодо розкриття сутності досліджуваного явища навряд чи можна вважати вдалим, оскільки в ньому не зазначено ані конкретних суб'єктів, ані мету впливу, а також і конкретні правовідносини, що його зазнають.

Досліджуючи організаційно-правові основи надання послуг в галузі митної справи І.О. Бондаренко пропонує ширший підхід до розуміння сутності адміністративно-правового регулювання. На думку науковця, під ним слід розуміти механізм імперативно-нормативного упорядкування й організації діяльності суб'єктів й об'єктів управління та формування стійкого порядку функціонування. При цьому, уточнює вчений, основним призначенням й одночасно проявом адміністративно-правового регулювання є: тривалість циклу послідовно здійснюваних дій, спонукання суб'єктів права діяти самостійно, здійснювати свої права та виконувати обов'язки в рамках встановлених режимів і процедур, забезпечення стабільності їх функціонування [3, с. 112]. Окремі з науковців при розкритті сутності адміністративно-правового регулювання акцент ставлять на діяльності суб'єктів, уповноважених здійснювати владний вплив на відповідні суспільні відносини. Наприклад, досліджуючи особливості нормативного регулювання державно-управлінських відносин у транспортній сфері В.Й. Развадовський вказує на те, що адміністративно-правове регулювання реалізується через наділення учасників правовідносин суб'єктивними юридичними правами й покладання на них обов'язків шляхом визначення та закріплення у нормативно-правових актах правил поведінки внаслідок правотворчої діяльності уповноважених на це органів або посадових осіб [4, с. 169]. Говорячи про даний аспект досліджуваної сфери суспільних відносин слід зазначити, що для них також буде характерний власний, специфічний суб'єктний склад, що слід розглядати як одну з провідних їх особливостей. Наприклад, як зазначено в ст. 75 Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року, післядипломна освіта поліцейських може здійснюватися безпосередньо в підрозділах поліції або в закладах освіти, у тому числі на договірних умовах. При цьому підвищення кваліфікації поліцейських здійснюється у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання за відповідними програмами, погодженими Міністерством внутрішніх справ України [5]. При цьому, говорячи про значення суб'єктів як змістовного компонента відповідних суспільних відносин, на сторінках фахової літератури цілком слушно підкреслюють, що їх слід розглядати як вісь, навколо якої формуються правові зв'язки, в цілому відносини [6, с. 15].

Крім цього, слід указати й на ознаки, притаманні адміністративно-правовому регулюванню, серед яких на сторінках фахової літератури називають наступні: забезпечення реалізації цілей, завдань і функцій держави; воно реалізується спеціально уповноваженими суб'єктами, які наділені адміністративними

повноваженнями; здійснюється систематично; являє собою цілеспрямовану діяльність; має ієрархічний характер [2, с. 39].

І хоча у вищенаведених позиціях доволі вдало наведено основні змістовні частини адміністративно-правового регулювання, доволі нечітко визначено конкретні засоби, за допомогою яких воно здійснюється, серед яких, на нашу думку, особливе місце посідають адміністративно-правові норми. Зокрема, як цілком слушно зауважують автори монографічного дослідження «Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту» адміністративно-правове регулювання – це вплив на суспільні відносини, що здійснюється за допомогою норм позитивного права й інших правових засобів. При цьому, підкреслюють науковці, норми адміністративного права й інші адміністративно-правові засоби в сукупності складають механізм адміністративно-правового регулювання [7, с. 158–159]. У цьому контексті за доречне вважаємо навести позицію С.Г. Стеценка, який на сторінках навчального посібника «Адміністративне право» вказує на те, що адміністративне право – це сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини, що виникають в процесі публічного управління економічною, соціально-культурною й адміністративно-політичною сферами життя, а також у ході забезпечення реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб з боку органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування [8, с. 12]. Тобто фактично адміністративно-правове регулювання здійснюється завдяки дії адміністративно-правових норм, що слід розглядати як одне з основних особливостей такої діяльності.

Також, говорячи про адміністративно-правове регулювання, слід навести позицію тих науковців, які у своїх дослідженнях застосовують дану категорію стосовно правовідносин, пов'язаних з поліцейською діяльністю. Так, наприклад В.О. Криволапчук, досліджуючи пріоритетні напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання управління в Національній поліції України, під останнім розуміє комплексну, засновану на чинному національному законодавстві діяльність з оптимізації та впорядкування правовідносин у сфері управління органами й підрозділами Національної поліції України, яка спрямована на забезпечення її цілісності, оптимальної функціонально-структурної побудови, визначення кількості та якості трудових ресурсів, створення належних умов їхньої діяльності, взаємодії та координації, а також матеріально-технічного й інформаційного забезпечення з метою належного виконання покладених на поліцію завдань і функцій [9, с. 30–36].

Таким чином, з огляду на вищенаведені позиції, можна стверджувати, що адміністративно-правове регулювання являє собою цілеспрямовану, комплексну діяльність уповноважених державою суб'єктів щодо реалізації приписів адміністративно-правових норм унаслідок чого відповідні суспільні відносини зазнають владний вплив. Що у такому разі слід вважати об'єктом адміністративно-правового регулювання? На сторінках фахової літератури з філософії зауважують що в загальному значенні під об'єктом слід розуміти річ, або явище, або будь-який фрагмент реальності, на які спрямовані пізнавальна або практична діяльність людини. При цьому, зауважує В.Л. Петрушенко, об'єкт співвідноситься з суб'єктом та засобами людської діяльності. Учений підкреслює той факт, що в класичній філософії майже незаперечною вважалася теза про те, що об'єкт пізнання та діяльності передує суб'єкту, проте сучасна філософія визнає ці поняття співвідносними, взаємозалежними, а також доводить те, що це співвідношення може в різних пізнавальних ситуаціях та контекстах мати різний характер. Об'єкт можна вважати залежним від станів суб'єкта. Проте як у класичному, так і в некласичному розумінні поняття «об'єкт» пов'язується з існуванням в людській свідомості та пізнавальному досвіді чогось самовладного та самодостатнього, такого, що не створюється свідомістю та не може нею довільно змінюватися [10, с. 147–148]. Тобто об'єкт будучи певним явищем, на яке спрямовано відповідну діяльність доволі пов'язаний із суб'єктом її здійснення.

На такому зв'язку наголошує й авторський колектив філософського енциклопедичного словника, на думку якого об'єктом є будь-яка дійсна чи уявна, уречевлена чи ідеальна реальність, яка розглядається як щось зовнішнє стосовно людини та її свідомості, і яка стає предметом теоретичної та практичної діяльності суб'єкта. Учені обґрунтовано вважають, що об'єкт зазнає цілеспрямованого чи мимовільного діяння з боку суб'єкта, у результаті чого освоюється – перетворюється, пізнається, конструюється і пристосовується до потреб людини та суспільства. При цьому особливою відмінністю об'єкта є те, що він конститується в процесі предметної діяльності людини. Тому будь-яка реальність актуалізується як об'єкт лише стосовно суб'єкта [11, с. 438–439]. Висновку стосовно того, що об'єктом є те, на що спрямовано певну увагу, діяльність тощо можна дійти й завдяки здійсненню семантичного аналізу даної категорії. Зокрема, автори великого тлумачного словника сучасної української мови зауважують, що слово «об'єкт» слід вживати в наступних значеннях: пізнавана дійсність, що існує поза свідомістю людини та незалежно від неї; явище, предмет, особа, що на них спрямовано певну діяльність, увагу й таке інше; предмет наукового та подібного дослідження, спеціальної зацікавленості, компетенції; предмет, що розглядається з метою його використання за призначенням, вивчення [12, с. 803].

На зв'язку об'єкта й суб'єкта наголошується й на сторінках фахової літератури з юриспруденції. Зокрема, автори шеститомної юридичної енциклопедії оперуючи категорією «об'єкт права» розуміють під нею матеріальні та нематеріальні блага, з приводу яких виникають правовідносини. Ба більше, учені наголошують на тому, що об'єкт права є парною категорією суб'єкта права. До об'єкта права, зокрема, належать: речі, гроші, ціни папери та інше майно, в тому числі майнові права; роботи та послуги;

інформація; нематеріальні особисті блага (честь і гідність людини, її свобода та недоторканість тощо); продукти духовної творчості й права інтелектуальної власності; поведінка та дії юридичних та фізичних осіб тощо. При цьому, підсумовують вчені, види й обсяг матеріальних і нематеріальних благ, які становлять об'єкт права, визначаються законодавцем і закріплюються в законах та інших нормативно-правових актах [13, с. 212–213]. З чого слідує, що у всіх з наведених вище підходах стосовно розуміння сутності категорії «об'єкт», як з позиції її загального вживання, так і філософії та юриспруденції, нею позначають те на що спрямовано певну діяльність.

У такому разі, враховуючи наведене вище розуміння сутності адміністративно-правового регулювання, під його об'єктом слід розуміти суспільні відносини, на які спрямовано певний регулюючий вплив. Такий підхід щодо розуміння сутності адміністративно-правового регулювання доволі часто можна зустріти на сторінках фахової літератури незалежно від предмета наукових пошуків учених-правознавців. Так, наприклад, досліджуючи адміністративно-правовий механізм захисту об'єктів критичної інфраструктури В.В. Крикун зауважує, що об'єктом адміністративно-правового регулювання слід вважати суспільні відносини, на які, закріплюючи обов'язкові для їх суб'єктів правила поведінки, здійснюють регулюючий вплив норми адміністративного права задля їх належного функціонування, недопущення відхилень від вектора їх розвитку. Наведене визначення, на думку вченого, окрім іншого, підкреслює й характерний для будь-яких суспільних відносин склад – суб'єкт (реальні учасники правовідносин), об'єкт (те з приводу чого вони виникають і на що спрямовані), а також їх зміст (сукупність прав та обов'язків або ж повноваження) [14, с. 68].

Таким чином, з урахуванням вищенаведених позицій, об'єктом адміністративно-правового регулювання в досліджуваному випадку буде сукупність суспільних відносин, які виникають і знаходять свій розвиток у зв'язку зі здійсненням післядипломної освіти поліцейських, що відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 72 Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року [5] є складовою частиною їх професійного навчання. При цьому слід зазначити на той факт, що приписами вищенаведеного нормативно-правового акта сутність післядипломної освіти поліцейських не розкрито, хоча її нормативно-правовій регламентації й повністю присвячено окрему норму. Зокрема як зазначено в ст. 75 (післядипломна освіта поліцейських) Закону України «Про Національну поліцію», післядипломна освіта поліцейських здійснюється на загальних засадах, визначених Законом України «Про вищу освіту» [15], з урахуванням особливостей, визначених цим Законом [5].

Висновки. Отже, як свідчить проведений вище аналіз, адміністративно-правове регулювання післядипломної освіти поліцейських є комплексним і багатограним явищем, що охоплює цілеспрямований вплив держави через уповноважених суб'єктів на суспільні відносини, які виникають у процесі професійного навчання працівників поліції. Об'єктом такого регулювання виступає сукупність суспільних відносин, пов'язаних із реалізацією післядипломної освіти, яка, згідно із законодавством, є складовою професійного навчання поліцейських. Визначальними ознаками адміністративно-правового регулювання виступають системність, ієрархічність, нормативність і спрямованість на забезпечення функціонування державних інститутів, серед яких особливе місце займають органи поліції. Водночас, ключову роль у цьому процесі відіграють адміністративно-правові норми, які формують механізм регулювання, визначають права, обов'язки та правила поведінки учасників відповідних правовідносин. Враховуючи все зазначене, можна стверджувати, що ефективне адміністративно-правове регулювання післядипломної освіти поліцейських є важливою передумовою підвищення професійної компетентності кадрів та забезпечення якісного виконання завдань і функцій Національної поліції України, серед іншого в умовах воєнного стану.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Федорова К.І. Адміністративно-правове регулювання приватної нотаріальної діяльності в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Запоріжжя, 2008. 207 с.
2. Тацишин І.Б. Адміністративно-правове забезпечення інформаційних відносин в галузі реклами : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Львів, 2009. 198 с.
3. Бондаренко І.О. Організаційно-правові основи надання послуг в галузі митної справи : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2006. 205 с.
4. Развадовський В.Й. Особливості нормативного регулювання державно-управлінських відносин у транспортній сфері. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. 2003. Вип. 23. С. 167–174.
5. Про Національну поліцію: закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40-41. Ст. 379.
6. Рождественська О.С. Особливий суб'єкт інформаційних правовідносин (загальнотеоретичний аспект) : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Харків, 2008. 190 с.
7. Права громадян у сфері виконавчої влади : адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту / [за заг. ред. В.Б. Авер'янова]. Київ : Наукова думка, 2007. 585 с.
8. Стеценко С.Г. Адміністративне право України: навчальний посібник. Київ: Атіка, 2007. 624 с.
9. Криволапчук В.О. Пріоритетні напрями вдосконалення адміністративно-правового регулювання управління в Національній поліції України. *Наука і правоохорона*. 2017. № 2. С. 30–36.
10. Петрушенко В. Філософський словник : терміни, персоналії, сентенції / В. Петрушенко. Львів : «Магнолія 2006», 2011. 352 с.

11. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди ; ред. В.І. Шинкарук та ін. Київ : Абрис, 2002. 742 с.
12. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел.] Київ; Ірпін' : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
13. Юридична енциклопедія : В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ : «Укр. енцикл.», 1998. Т. 4 : Н – П. Київ : Вид-во «Юридична думка», 2002. 720 с.
14. Крикун В. В. Захист об'єктів критичної інфраструктури в Україні як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Наукові записки. Серія «Право»*. 2019. Вип. 7. Спецвип. С. 55–68.
15. Про вищу освіту: закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37–38. Ст. 2004.

REFERENCES:

1. Fedorova, K.I. (2008). Administratyvno-pravove rehulyuvannya pryvatnoyi notarial'noyi diyal'nosti v Ukraini [Administrative and legal regulation of private notarial activities in Ukraine] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Zaporizhzhya, 207 s. [in Ukrainian].
2. Tatsyshyn, I.B. (2009). Administratyvno-pravove zabezpechennya informatsiynykh vidnosyn v haluzi reklamy [Administrative and legal support of information relations in the field of advertising] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. L'viv, 198 s. [in Ukrainian].
3. Bondarenko, I.O. (2006). Orhanizatsiyno-pravovi osnovy nadannya posluh v haluzi mytnoyi spravy [Organizational and legal foundations of the provision of services in the field of customs affairs] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Irpin', 205 s. [in Ukrainian].
4. Razvadovs'kyi, V.Y. (2003). Osoblyvosti normatyvnoho rehulyuvannya derzhavno-upravlins'kykh vidnosyn u transportniy sferi [Features of regulatory regulation of state and administrative relations in the transport sector] . *Visnyk Natsional'noho universytetu vnutrizhnykh sprav*. Vyp. 23. S. 167–174[in Ukrainian].
5. Pro Natsional'nu polityu (2015, July 2) [On the National Police]: Zakon Ukrainy № 580-VIII. *Verkhovna Rada Ukrainy*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>. [in Ukrainian].
6. Rozhdestvens'ka, O.S. (2008). Osoblyvyi sub'yekt informatsiynykh pravovidnosyn (zahal'noteoretychnyy aspekt) [A special subject of informational legal relations (general theoretical aspect)] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.01. Kharkiv, 190 s. [in Ukrainian].
7. Prava hromadyan u sferi vykonavchoyi vlady : administratyvno-pravove zabezpechennya realizatsiyi ta zakhystu [Citizens' rights in the sphere of executive power: administrative and legal support for implementation and protection] / [za zahal'noyu red. V.B. Aver'yanova]. Kyiv : Naukova dumka, 2007. 585 s. [in Ukrainian].
8. Stetsenko, S.H. (2007). Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine]: navchal'nyy posibnyk. Kyiv: Atika, 624 s. [in Ukrainian].
9. Kryvolapchuk, V.O. (2017). Priorytetni napryamy vdoskonalennya administratyvno-pravovoho rehulyuvannya upravlinnya v Natsional'niy polityi Ukrainy [Priority areas for improving administrative and legal regulation of management in the National Police of Ukraine]. *Nauka i pravookhorona*. № 2. S. 30–36. [in Ukrainian].
10. Petrusenko, V. (2011). Filosofs'kyi slovnyk : terminy, personaliyi, sententsiyi [Philosophical Dictionary: Terms, Personalities, Sentences]. L'viv : «Mahnoliya 2006», 352 s. [in Ukrainian].
11. Filosofs'kyi entsyklopedychnyi slovnyk [Philosophical Encyclopedic Dictionary] / NAN Ukrainy, Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди ; ред. В.І. Шинкарук та ін. Kyiv : Abrys, 2002. 742 s.
12. Velykyi tлумачnyi slovnyk suchasnoyi ukraïns'koyi movy [Large Explanatory Dictionary of the Modern Ukrainian Language] (z dod., dopov. ta CD) / [uklad. i holov. red. V. T. Busel.] Kyiv; Irpin' : VTF «Perun», 2009. 1736 s. [in Ukrainian].
13. Yurydychna entsyklopediya [Legal Encyclopedia]: V 6 t. / Redkol.: YU.S. Shemshuchenko (holova redkol.) ta in. Kyiv : «Ukr. entsykl.», 1998. T. 4 : N – P. Kyiv : Vyd-vo «Yurydychna dumka», 2002. 720 s. [in Ukrainian].
14. Krykun, V. V. (2019). Zakhyst ob'yektiv krytychnoyi infrastruktury v Ukraini yak ob'yekt administratyvno-pravovoho rehulyuvannya [Protection of critical infrastructure facilities in Ukraine as an object of administrative and legal regulation]. *Naukovi zapysky. Seriya «Pravo»*. Vyp. 7. Spetsvyp. S. 55–68. [in Ukrainian].
15. Pro vyshchu osvitu (2014, 01 lypnya) [On Higher Education] : zakon Ukrainy № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/1556-18?lang=uk>. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 24.10.2020